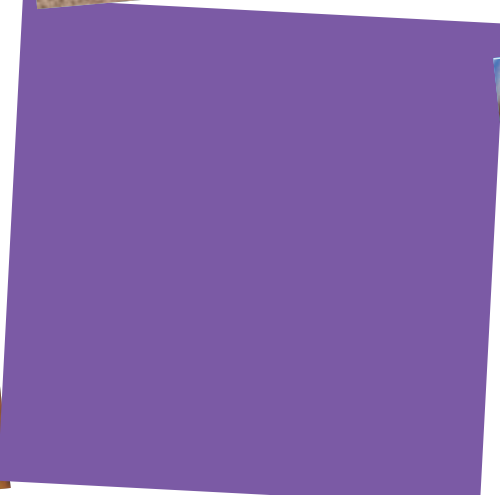

Ajuerde mith në Biktoria

Lëk tənɔŋ medhieeth
ku dutiinj ke mith

Meth ëbën
nɔŋ adheer
ëbën

Löönke ajuεerde mith – të yenë aciir luui

Aye kɔɔr ke yi ye medhiëth
ka dutiŋ de meth ba
dhiil nyic ëcök naa dë ke
menhdu ee dhiil tɔ nē ciin
piathiic.

Ciman de bëi kɔk ee, anɔŋ thaa wääc ku
kälöoi röt wääc lëu ben yin ke menhdu
yiën raan bi nyin ya lɔ tiit nē yeen, ee la
bi ya nē nyindhia ka ëmanë ku ëmanë.

Pande Biktoria anɔŋ löön ciëke tääu
piny benë ke ë tiëtde nyin
de meth ë ya looi nē kajuëc wën wääc
kë yiic.

Në ëëke cak tɔ tän nɔ ka tɔ ki kenë
ŋa, ke mith aye guɔ wäi, kuke we ye
mëdhiëth aayakë ke kɔɔr bik ya pial.
Mith aye tɔ ke ke piöc eya, ne eëke
cak tɔ tän nɔ ka tɔ ki kenë ŋa, ku aye
mëdhiëth kɔɔr bi ye piöcë ya narj kë bi
meth nyic thiin ku nɔŋic pialde guöp.
Ëëkënë ayenë akuma de Biktoria ayeen
löön ke tiëtde nyin
de mith nē kueer wën lɔcök ke
ajuεerde tiëtde nyin cän bi mith lac
agël nē ka nakke ku bi narj kueer juëc
kenke yiknhial.

Apäm kuötücë ee yi juër kajuëc wääc
wën yenëke tiëtde nyin de meth yiën
werek ku tääu ë löŋ piny nē löönke
ajuεerde mithic 1996 (löŋ), ku nē aciir
de ajuεer de mith (aciir).

Ee yi yiën lëkdit ayadëŋ nē biäkke kä
wääc nē tiëtde nyin de mithic käwën
yeke macke ne ye löönkë. Të nɔŋ een të
wën yenë menhdu tiŋ nē raan cie yiën
werek nē kocke ajuεerde mith, ke yin ye
kɔɔr ba nyic yerj ye löönkë kɔɔr nē ye
tiŋë yic

Ku ka ŋuɔɔt ëpath ba ŋic ëya ye tëndië
yen lëu bin lɔ guel thiin naa yee tak lɔn
naa dë ke kuɔny yïikë menhdu kënë
aciir räm kek ë tēwën kɔɔrë yeen. Apäm
kuötüc kë ee kä wën yenke yup gät
piny (tiŋ apäm 7)

Löönke ajuerde mith

Ëë löñe ee löñ de Biktorja de yïinde kɔc wereek ke luɔi ku aciir de ajuere wën yenë nyin tiit ku piöoc ë mith. Acie juiir ye naa yenë ajuerde mith kɔc bi nañ werek ku täau käjuéc thiekiic në ye ajuerë nhom, cit man de bi ajuer dhil cath në löñjic. Aciiir aaye löñ cië wau yiic, cië nyiëc juiir wën ye löñ juak kɔu ku yiki käñ täau piny kä wën bi ajuerde mith nañ wereek ke luɔi bike kan looi.

Raan ëbën nañ të thiëëk en ke Ajuerde mith në Biktorja anañ londe në löñjic ku aciiric – ran yen cië yiën wereñ de luɔi, bányde luɔi, kɔc ke luɔi, agemröth ku dutiñ akölic baai. Ke yin ye mëdhiëth ka dutiñ, yin ye kɔc ba nyic lon naa ðë ke raan ëbën tɔ të wën yenë menhdu lo ñëm thin keek aye londen lööm ke thiekiic arëët.

Kɔc ye kɔcke juerde mith lëknhim cike luɔi në Akutnhom de Piöoc ku Luɔi tueñ de Yiknhialde meth (Akutnhom) aye tɔ ëke caar luɔi de ajuerde mith bik nyic naa ðë kekeek akuany löñjic ku aciiric

Në löñjic, ke rin ye ke cɔl ‘ajuerde mith’ ee wët ci täau ben ëë loilooi ke tiitde nyin wën yee löñ ke kɔc bi ke yiën wereek ke luɔi ben ëë ke yaa cɔl. ajuerde de tiitde nyin liu në ye wëëreyic kënë acie cɔlë ajuerde mith në löñjic ku ka cii ye kör në wereñde luɔi.

Na nañ raan tiët nyin në menhdu në tän wën lo ke luelde löñde ajuerde mith, ke kaa dhil wereñ de luɔi cooth (nañjic kök löu bike waan). Na ba luɔi de ajuerde mith looi ke cin wereñde luɔi ka ba caal ëya, luɔi wën ye löñ kɔc bi ye yiën wereñ de luɔi, ke yin cië löñ dhoñkɔu araac. Ke yen apiath ba nañ nyiny gök de loilooi wën yeke yiëk wereek ke luɔi ku cië ke juiir në aciiric.

Na ye menhdu lo ne ajuerde mith yekɔc bi ye yiën wereñ de luɔi:

- Ke yin nañ yic ba wereñden de luɔi caar në kuat thanñun nyiar
- Eebi werek dhiil ye tɔ të yoi në kueer yenë lo yöt.

Lëk ðët wën bi nyuɔɔth aki:

- Rinke kɔc muk ye tënë
- Wëu yeke kɔc
- Cäth ciëthë Ajuerde mith
- Aciiirde të benë kɔc yöt waani në thaade kë teem rɔt ke näk kɔc
- Yena löu bi yuöp në loñ bin guel në kë ci yi mïtpïu.

Kä bike nyic në loñ de ajuerde mith wën cen ë kɔc ke löñ bën thin cän ajuerë akën löñ kuanyic ayeke täau në thiñnyin de kɔc ke Akutnhomde piöoc ku luɔi tueñ de yiknhial de meth, men ye www.education.vic.gov.au/licensedchildservices

Ye ajuεεr yīndē ye kōr nē werεnde luɔi?

Nē kāŋ kedhia yiic, aye lōŋ kōr bī yaa ajuεεr wēn lɔcōk yen benke ya luui.

Cīman nōŋ een ajuir kuɔtiic wēn yenē ke nyīn tīit nē mīth nē kōc kōk ke cie kōc ēēke dhiēth keek ka dutiīŋ ken, ke lōŋ de ajuεerde mīth (ee, ajuεεr bī werεnde luɔi dhil kōn lōom ku bī jāl luui) anōŋ biāk juēc tō thīn ku kā cen ke luui thīn ēya.

Nē kāŋ kedhia yiic, aye lōŋ kōr bī yaa ajuεεr wēn lɔcōk yen benke ya luui. Mediēeth ku jōl ya dutiīŋ aye ajuirde wētde thok looi kenē kōc bī nyīn tīit nē mīthken. Ke ajuir cīt yekēnē acie kōr bike yīen werεnde luɔi. ajuir kōk ye lɔcōk kē aye kōr nē werεnde luɔi.

Kā thiekiic ye ye nyuɔɔth naadē ke ajuεεr akōr werεŋ de luɔi aye:

- Ye mīth keedē ye ke nyīn tīit ēētēēn
- Nōŋkī run kaadē
- Mēn naadē ke ajuεεr ye wēu yōk nē ye luɔi den ēēyic ka ye riɔp cān cī nyīn tīit nē mīth
- Mēn naadē ke yīn ye tō tē tīit ē keek nyīn nē mēnhdu.

Ye athōōrē ee ajuir kuɔtic taaric kāwēn lēu ba luɔi mēnhdu, ku ke wεuic tān bī ye wēlkē lɔ ke nē tānde kāŋē.

Tiitde nyin në ɣanke tɨnjiic

Tiitde nyin në ɣanke tɨnjiic ee kɛcɨt bɛ meth ya lɔ muk tɛ peei ke cie baai.

Na menhdu tiɛŋ yiin peei tɛ cie baai – nɛ nyindhia ka dǎär – ke ka, nɛ kǎ juɛɛc yiic, ye kɔɔr bi ye ajuɛɛrɛ yɛn werɛŋde luɔi. ɛkɛnɛ aye ɔl tiitde nyin nɛ ɣan ke tɨnjiic.

Aye lɔŋ lueel na dɛ ke ajuɛɛr yinɛ abɨ dhiil werɛŋde luɔi ya loom na ye ajuɛɛr nyin tiit ka piöoc miith ke ŋuan ku abɛk keke nɔŋ ruŋn thiɛerku diäk dhuk piny tɛ liu ɛ mediɛethken ka dutiij ke, ku:

- Ye ajuɛɛrɛ ye wɛu yök ka arɔp (wɛn lɛu bɛ yic ciɛnɛ wɛeth) cǎn nɛ kɛ cen nyin tiit ka piöoc; ka
- Mediɛeth ka dutiij ke miith ye kǎ ke ye tɛnɛ luɔɔi ke miithken tiitɛ ke nyin, cɨman de, ɣan ke pol ka thuɛɛc abac wɛn ye kɔc ken ye pol ɛtɛɛn ɔk ti miithkee ke cin ke cuetki piny.

Kee lööŋke atɔ nɛ Biktoria yic ɛbɛn, tɛ ɔk ɛ menhdu ya lɔ nɛ ajuɛɛrde miithiic nǎädɛ. Kǎ thöŋ kenɛ ajuɛɛrde tɨŋde miith ne ɣan yenɛke nyiin tiit nɛ keek aye:

- Ajuɛɛrde tiitde nyin de aköl bǎäric
- Roodhai
- ajuɛɛrde tiitde nyin nɛ theɛ kök, cɨman de yöotke bɛl thiöökɛ
- ajuɛɛrde tiitde nyin nɛ theɛ cenɛ thukuul ke thök
- ajuɛɛrde tiitde nyin de miith ye looi nɛ ɣan ke pol ku thuɛɛc abac yic.
- ajuɛɛr tɨŋde meth ye looi nɛ theɛ ke amatdit ka nɛ theɛ ke nyoothde kǎ ke ducuum ku kɔcke mac läi
- Tɨŋde meth ye looi nɛ ɣon ke tai.

Kǎ cɨke waan nɛ löŋjic

Anɔŋ kǎ juɛc cɨke waan nɛ köör yenɛ ajuɛɛrde miith kɔɔr bi ya naŋ werɛŋde luɔi. keekǎ kɛ anɔŋjic akutnhomde pol, akutnhiim ke ciɛerde löŋ tök, ku thukuul.

Akutnhiim wɛn ke pol

Akutnhiim ke pol ciɛ röth güt kenɛ akutnhomde pol nɛ Biktoria acie ke kɔɔr bikɨ werɛŋde luɔi loom. Akutnhomde pol anɔŋ lööŋken yiɨ kɔcke ke kuany cök, cɨman de kecit ci bi dhiil naŋ ɛɛ medihieth tɔŋ tök nɛ thaa de tɨŋ de miith, dutiij, ka raan ye miith tɨŋ bi dhiil ya tɔ nɛ miith nhiim ke ŋuan nɛ akutnhom tökic.

Naa kɛnɛ akutnhom de pol göör kenɛ kɔc ke akutnhomde pol de Biktoria, ke ka bi caaric na bi thöŋ kenɛ lööŋ ke ‘ajuɛɛrde miith’ ku, na yin ya, ke ka bi kör nɛ werɛŋde luɔi. akutnhiimke pol tɔ mediɛethke miith ke kenɛ keek acie kör nɛ werɛŋ de luɔi.

Akutnhiim ke ciɛerde löŋ tök

Tɛ tɔ miith kuötnhiim keke yeke lɛk kɛ bik looi nɛ nhom diit tök nɛ kɛ looi ka pol tökic, ke ka cin kɛ yen ɛ ye kɔɔr bi naŋ werɛŋde luɔi. ɛkɛnɛ anɔŋjic kǎ cit yi pol nɛ thökde thukuul, piöocde kɛt, diɛer ka piöocde thandei.

Thukuul

Naa ye tɛ yenɛ thukul piöoc gaam ke cath nɛ lööŋ ke luɔɔide Piöoc ku berpiöoc yiic ɛɛke loike ne runde 2006, keka cie kör nɛ werɛŋde luɔi.

ɛkɛnɛ yen kee rɔt looi nɛ thukuul ciɛ ke gööriic thukuul ke miith gɔl nɛ kuenyde juɛerde rɔt nɛ lɔ thukulic leer nhial. Ku na nɔŋ ajuɛɛrdɛ de tiitde nyin de miith ye thukul looi nɛ theɛ cie theɛ ke thukul (tɛŋootɛ ka tɛciɛnɛ thukul thök ka tiitde nyin nɛ theɛ ke lääu) ke kee kör nɛ werɛŋde luɔi.

Tiëtde nyin baai aköl

Tiëtde nyin baai aköl ee röt looi pande raan yen ëë nyin tiit në meth ku ke cië kón juiiric.

Tiëtde nyin baai aköl ee röt looi pande raan yen ëë nyin tiit në meth kuke cië kón juiiric. Në ye ká yínlä yiic, ke kóc cienë raan yen ye nyin tiit ne menhdu ke röt gǒör kenë keek abike dhiil në thiëc bik wereŋde luçi kǒr. lööŋ kók wën mac tiëtde nyin baai aköl anǒŋiic:

- Dutiiŋ acie kǒr bik nyiin ya tiit në mith keedhorou në thaŋ tök (agut cië mithke dutiiŋ ëya)
- Dutiiŋ acii nyiin bi dhiil ya tiit në mith keŋuan wën nǒŋ run keedhetem dhukpiny në thaŋ tök (ee la bi yee mithii nǒŋ run kedhetemkë bik yaa ŋek ke menhkënë, ku yenë ye cǒkde ëya abi yaa ciën ë mith ke tiŋtök keedhetem nǒŋ run keedhetem dhukpiny benë ken yin yaa tiit ka piöcëke në tök në thaŋtök; ka yeki mithke thukul cike rin gǒör në thukul tökic)
- Dutiiŋ abi dhiil ya gǒör kenë kóc ke akutnhom de tiëtde nyin baai aköl wën ciëke yiën wereŋ de luçi në löŋic.

Në theë kók, ke ajuëerde tiëtde nyin baai aköl ee luçi de tiŋde mith looi të wën cie pande dutiiŋ. Èkënë aye cǒl tiide nyin në 'yän ke tiitde nyin.' Tiitde nyin në yän ke tiitde nyin aye looi në kóc ke ajuëerde tiëtde nyin baai aköl wën ciëke yiën wereŋde luçi, ku kee naa cii akutnhom de yee tënë gam.

Të cenë dutiiŋ ke ká kǒr bike ya looikë kuany cök, kekaa loi ajuëerde mith wën kënë gam wereŋde luçi, ku kee dhunǒde löŋ kǒu arëetic ëkënë.

Kä ciëke waan

Na ye menhdu yenë nyin lötiit pande raandë ke këne tääu në löŋic ke ka cie kór në wereŋde luçi; ciman de, të yenë kóc tek akeu yenë ŋek ke nyin lök tiit në menhde ŋek të cienë mith lö dhuk në thukulic.

Kaak aye nyin tiit në mith në bëike kóciic.

Kaak ye dutiiŋ

Na ca dutiiŋ luçci, cit ë kókǒk, bi menhdu ya tiŋ paandu, ke ka cín kë yenë wereŋde luçi kǒr.

Kaak ye nyin tiit në mith alëu bik nyin tiit mith juëc kók, wën cie mith keye raan nǒŋ baai ëë, të cín een mith ke ŋuan cië run ke thukul deer në thaŋtök. Ku naa nǒŋ mith wär cinde ŋuan në thaŋtök cië run ke thukul dëer yeke tiŋ në raan wën ye nyin tiit në mith, ke ye tiitde nyin ë alëu bi ká yeke kǒr në ajuëerde mithic dhil dëer ku, na yin ya, ke wereŋde luçi alëu bi dhil kǒr.

Yenö tō nē lōnjic ku nē aciiric

Lōj ku aciir aamac kājuēc wēn thiāāk kenē tē yenē ajuēerde mīth lucci thīn nē biākde mīth.

Lōj ku aciir aamac kājuēc wēn thiāāk kenē tē yenē ajuēerde mīth lucci thīn nē biākde mīth.

Lōj ee kōr bī ajuēerde mīth ciē yīēn wereŋde luçi bī:

- Mēnhdu gēl nē kā nākke ku kā wēi ye
- Mēnhdu yīēn piōc ka pol piath
- Nyic lan naadē ke mēnhdu aciī kuc piōc rīēēu.
- Nyin ya tiit apiath nē mēnhdu
- Bī dhiil naŋ yān lāāu ku nēmde yān ke luçi
- Bī nyin ya tiit nē ‘anaphylaxis’
- Bī naŋ cinde kōc ke luçi thōŋ nyin ke cinde mīth
- Bī kā loi rōt dac nēm
- Tē cenē ye puōl, keke bī wal yīēn mēnhdu.

Aciir aciē kāŋ tāāu piny kāwēn bī ajuēerde mīth bik ke dhil kuany cōk. Aaŋŋ aciir de kā kōrke cīt mande:

- Ye kōcke luçi keedē bī dhiil ya tō tēde luçi bik nyin tiit ka piōocki mīth ciē tānde cin ku run ke mīth tō ētēēn.
- Piōoc ku nyiny yee kōc bī dhiil tō ke kōcke luçi
- Ajuēer lēu bī dhil tāāu piny teyin nen naŋ rōr teem rōt.
- Ajuēer lēu bī dhiil tāāu piny nē biākde raan bī mēnhdu diēc tēde ajuēerde mīth
- Ajuēerde leerde mīth biyic ku bike caath
- Kony tueeŋ ku gēemde wal
- Tē benē ‘anaphylaxis’ lucci thīn
- Athōor lēu bī ke tōōu yānk tiŋde mīth
- Lēk lēu bī ajuēerde mīth dhil yīēn mēdhiēēth ku dutiŋ
- Gēem de kēcam tēnōŋ mīthku
- yān thin ku yān biyiic.

Yee tēno bī yən lɔ ba lēkdīt lɔ yök?

Na nɔŋ kē dēt kɔɔr ba nyic nē lɔŋ de ajuɛerde luɔɔi tueŋde mīth nē Biktoriya, ke yī kuen ‘Yin cuk luɔɔr tēde ajuɛerde luɔɔi tueŋde mīth – cök ke ajuɛer tueŋde mīth tō nē Biktoriya nē runde 2010 (Lēk de ajuɛerde tīitde nyin de meth atō nē apām 19). Yin lēu ba thōɔŋde wētbei tē le yīin nē thiɔlnyin, thiɔlde akutnhom ēē tō nē www.education.vic.gov.au/about/publications/newsinfo/welcomeservices.htm

Naa naŋ dēt kɔɔr ba nyic nē biäkde yeŋō kɔɔr lōŋ ku aciir:

- Ke yī thiēc ajuɛerde mīth tō baai lɔŋ duɔn bī yī yīen apāmkuɔtic den de lōŋ ku aciir
- Lɔ lööm apāmkuɔtic de lōŋ ku aciir tēnɔŋ kɔɔr ke lēk de Biktoriya tō www.bookshop.vic.gov.au

- Tiŋ kua de kēciē gōɔr ka wereek cīē ke looi nē ye akutnhom ēē nē www.education.vic.gov.au/licensedchildservices
- Yuɔpē kɔɔr ke akutnhom nē lɔŋ de ajuɛer demīth cīē yīen wereŋde luɔɔi nē kuēnde cin 1300 307 415 ka ba ke Gät nē licensed.childrens.services@edumail.vic.gov.au
- Jam wenē raan ye kocke ajuɛerde mīth lēknhiim tō nē maktamde akutnhom ēē de baai lɔŋ duɔn. Alēu bikeb yök ētēnē www.education.vic.gov.au/about/structure

Na cī nyic apiath ye kēcīt nō lēu benē ajuεεr de mīth yīēn wereŋde luɔi

Lōŋde gεem de wereek ke luɔi tēnɔŋ
ajuεεrde mīth atō ke lēu bī kɔc riir
nhīim ku ka cie dac lɔcar naadē ke
ajuεεrdēt alēu bī lōōny nē wēēric de kē
yεɔl ajuεεrde mīth nē tān ye lōŋ ee
lueel thīn.

Na cī nyic apiath ye kēcīt nō lēu
benē ajuεεr de mīth yīēn wereŋde
luɔi ke yīn lēu ba Jam wenē raan ye
kɔcke ajuεεrde mīth lēknhīim tō nē
maktamde akutnhom de baai lɔŋ duōn.
ku bak naŋ kē dēt kɔɔr ba nyic ke yīn
lɔɔr nē [www.education.vic.gov.au/
licensedchildservices](http://www.education.vic.gov.au/licensedchildservices)

Ku nɔŋ dēt ba nyic nē lɔŋde tiētde nyin
kēnē cīēn wereŋde luɔi, ke yīn lɔr nē
biānde thiōlnyin de muktamde bānyde
pialde guōp de meth tō nē [www.ocsc.
vic.gov.au](http://www.ocsc.vic.gov.au)

Nē biākde kē ba nyic nē lɔŋde
akutnhīimke pol, ke yīn lɔr nē nē
biānde thiōlnyin de akutnhomde pol
de Biktoria www.playgroup.org.au

